

Rolnummer 6336
Arrest nr. 138/2016 van 20 oktober 2016

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 1211, § 2, zesde lid, van het Gerechtelijk Wetboek, gesteld door het Hof van Beroep te Gent.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters E. De Groot en J. Spreutels, en de rechters A. Alen, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul, F. Daoût en T. Giet, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter E. De Groot,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij arrest van 7 januari 2016 in zake Emil Brasfalean tegen Tina Van Raemdonck en anderen, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 18 januari 2016, heeft het Hof van Beroep te Gent de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 1211, § 2, zesde lid Ger.W. (zoals gewijzigd door artikel 5 van de wet van 13 augustus 2011 houdende hervorming van de procedure van gerechtelijke vereffening-verdeling) de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 6.1 EVRM, voor zover deze wetsbepaling inzake gerechtelijke vereffening-verdeling elk rechtsmiddel uitsluit tegen een rechterlijke beslissing aangaande de vervanging van een notaris-vereffenaar terwijl rechtsmiddelen niet zijn uitgesloten tegen een rechterlijke beslissing tot aanwijzing van een notaris-vereffenaar met toepassing van artikel 1210, § 1 Ger.W. ? ».

Memories zijn ingediend door :

- Emil Brasfalean, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. A. Huysmans, advocaat bij de balie te Mechelen;

- de Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. A. Wirtgen, advocaat bij de balie te Brussel.

Bij beschikking van 29 juni 2016 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers T. Merckx-Van Goey en F. Daoût te hebben gehoord, beslist dat de zaak in staat van wijzen is, dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 13 juli 2016 en de zaak in beraad zal worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, is de zaak op 13 juli 2016 in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

Bij vonnis van 25 maart 2010 spreekt de Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde de echtscheiding uit tussen Emil Brasfalean en Tina Van Raemdonck. Verder beveelt de Rechtbank met toepassing van de artikelen 1207 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek de gerechtelijke vereffening-verdeling van het gewezen huwelijksvermogen, met aanwijzing van notarissen R. V.D.V. en D. D.K. als notarissen-vereffenaars.

Op 6 januari 2012 leggen de notarissen-vereffenaars een tussentijds geschil voor aan de Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde, waarover bij vonnis van 30 januari 2014 uitspraak wordt gedaan.

Op 4 maart 2014 dient Emil Brasfalean een verzoekschrift in bij dezelfde Rechtbank, strekkende tot vervanging van de notarissen R. V.D.V. en D. D.K. als notarissen-vereffenaars. Bij vonnis van 4 december 2014 wijst de Rechtbank het verzoek tot vervanging af als niet-toelaatbaar, gelet op de exceptie van gewijsde van

voormeld vonnis van 30 januari 2014. Volgens de Rechtbank heeft zij het verzoek tot vervanging bij dat vonnis (minstens impliciet) reeds afgewezen als ongegrond.

Bij verzoekschrift van 22 december 2014 stelt Emil Brasfalean tegen het voormelde vonnis van 4 december 2014 hoger beroep in bij het Hof van Beroep te Gent. Hij beoogt, met de vordering tot vernietiging van het beroepen vonnis, de inwilliging van zijn oorspronkelijk verzoek tot vervanging van de notarissen-vereffenaars R. V.D.V. en D. D.K.. De notarissen-vereffenaars voeren in hun conclusies aan dat het hoger beroep van Emil Brasfalean niet-ontvankelijk is, nu krachtens artikel 1211, § 2, zesde lid, van het Gerechtelijk Wetboek geen enkel rechtsmiddel kan worden aangewend tegen de beslissing betreffende de vervanging van de notaris-vereffenaar. Emil Brasfalean betwist dat die bepaling op onderhavig geschil van toepassing is. In ondergeschikte orde suggereert hij om over die bepaling een prejudiciële vraag te stellen aan het Grondwettelijk Hof.

Bij arrest van 7 januari 2016 oordeelt het Hof van Beroep te Gent dat artikel 1211, § 2, zesde lid, van het Gerechtelijk Wetboek, zoals gewijzigd bij de wet van 13 augustus 2011 houdende hervorming van de procedure van gerechtelijke vereffening-verdeling, op onderhavig geschil van toepassing is. Volgens het Hof van Beroep viseert de overgangsregeling van artikel 9 van de wet van 13 augustus 2011 enkel de fase van de procedure waarbij de gerechtelijke vereffening-verdeling wordt bevolen en de notaris-vereffenaar wordt aangewezen. De vraag of de nieuwe procedure onmiddellijk van toepassing kan zijn op de hangende vereffening-verdeling die vóór 1 april 2012 werd bevolen wanneer de rechtbank na die datum opnieuw wordt aangesproken, bijvoorbeeld zoals *in casu* middels een procedure tot vervanging van de notaris-vereffenaar, is volgens het Hof van Beroep niet (doordacht) aan bod gekomen tijdens de parlementaire voorbereiding van de wet van 13 augustus 2011. Het Hof van Beroep is bijgevolg van oordeel dat die vraag bevestigend moet worden beantwoord. In zoverre de bijzondere overgangsbepaling vaag, onvolledig en derhalve ontoereikend zou zijn, zou de algemene regel van artikel 3 van het Gerechtelijk Wetboek gelden. Het Hof is daarbij van oordeel dat de nieuwe wet beter geschikt is om een gerechtelijke vereffening-verdeling sneller te doen verlopen en een lacune opvult door aan de bestaande rechtspraktijk inzake de vervanging van de notaris-vereffenaar tegemoet te komen.

Het Hof van Beroep onderstreept dat de rechterlijke beslissing inzake de vervanging van de notaris-vereffenaar overeenkomstig artikel 1211, § 2, zesde lid, van het Gerechtelijk Wetboek niet vatbaar is voor enig rechtsmiddel, terwijl wel hoger beroep mogelijk is tegen de beslissing tot aanwijzing van een notaris-vereffenaar. Het beslist om de bovenvermelde prejudiciële vraag te stellen.

III. *In rechte*

- A -

A.1.1. Emil Brasfalean, appellant voor het verwijzende rechtscollege, voert aan dat het nieuwe artikel 1211, § 2, zesde lid, van het Gerechtelijk Wetboek, zoals gewijzigd bij artikel 5 van de wet van 13 augustus 2011 houdende hervorming van de procedure van gerechtelijke vereffening-verdeling, niet van toepassing is op het geschil voor het verwijzende rechtscollege.

Hij verwijst naar artikel 9 van de wet van 13 augustus 2011, dat stelt dat de bepalingen die van toepassing waren vóór de inwerkingtreding ervan, van toepassing blijven op de zaken waarin de vordering tot verdeling hangende is en die op het ogenblik van die inwerkingtreding in beraad zijn genomen. Volgens verschillende auteurs in de rechtsleer zou die overgangsbepaling inhouden dat alle gerechtelijke vereffeningen die definitief bevolen werden vóór 1 april 2012 en die zich nadien opnieuw bij de notaris of de rechter bevinden, *in globo* en definitief onderworpen blijven aan de oude wetsbepalingen. Emil Brasfalean stelt dat «de vordering tot verdeling» in de voormelde overgangsbepaling moet worden begrepen als de vordering tot vereffening en verdeling die in voorkomend geval leidt tot de aanstelling van een notaris-vereffenaar. Door die aanstelling zou de gerechtelijke verdeling aanvangen, met toepassing van de procedureregels zoals die op dat ogenblik gelden. Die interpretatie van de overgangsbepaling zou aansluiten bij verklaringen tijdens de parlementaire voorbereiding van de wet van 13 augustus 2011, en zou reeds door het Hof van Beroep te Brussel zijn bevestigd bij een arrest van 26 juni 2012.

Emil Brasfalean besluit dat de voor het verwijzende rechtscollege hangende vordering niet onder de nieuwe procedureregels ressorteert. Zodra zij zijn ingesteld op grond van de oude wetgeving, zouden de vordering en het hoger beroep ontvankelijk en gegrond zijn.

A.1.2. In ieder geval zou het nieuwe artikel 1211, § 2, zesde lid, van het Gerechtelijk Wetboek in onderhavig geval geen toepassing kunnen vinden, vermits het een flagrante schending inhoudt van de rechten van verdediging van een partij die zich niet kan vinden in een gerechtelijke beslissing inzake de vervanging van een notaris-vereffenaar. Doordat zij tegen die beslissing geen rechtsmiddel kan aanwenden, zou haar immers een aanleg worden ontnomen, terwijl de partij die het niet eens is met de aanstelling van een notaris-vereffenaar wel een rechtsmiddel kan aanwenden. Artikel 6.1 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens zou een dergelijk onderscheid niet toelaten, nu eenieder recht heeft op een eerlijk proces. In de parlementaire voorbereiding van de wet van 13 augustus 2011 zou geen enkele verantwoording worden geboden voor dat verschil in behandeling. De doelstellingen van die wet, zijnde snelheid, transparantie en voorspelbaarheid, zouden in dat opzicht verwaarloosbaar zijn.

A.2.1. De Ministerraad voert aan dat de eventuele vervanging van de aangestelde notaris-vereffenaar niet nuttig kan worden vergeleken met de aanstelling zelf. De in de prejudiciële vraag vergeleken situaties maken immers deel uit van éénzelfde procedure, namelijk die waarbij de bevoegde rechter de effectieve vereffening en verdeling mogelijk maakt door de aanstelling van een notaris. Het betreft aldus geen vergelijkbare rechtssituaties in verschillende procedures, maar beslissingen in een opeenvolging van samenhangende proceshandelingen, hetgeen elke vergelijking onmogelijk maakt.

Volgens de Ministerraad vloeit uit de geschilbeslechtende functie van de rechter voort dat de beschikbare rechtsmiddelen beperkter worden naarmate eenzelfde rechtssituatie door opeenvolgende rechtshandelingen op meer definitieve wijze wordt geregeld. Het zou in dat opzicht niet opgaan om, wat betreft de beschikbare rechtsmiddelen, de situatie van een partij in eerste aanleg te vergelijken met die van een partij in hoger beroep.

A.2.2. Ondergeschikt voert de Ministerraad aan dat het gemaakte onderscheid niet in strijd is met het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel, gewaarborgd bij de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 6.1 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

A.2.3. De beslissing tot vervanging van de notaris-vereffenaar ressorteert immers niet onder het toepassingsgebied van artikel 6.1 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, nu de rechter bij die beslissing geen geschil beslecht, noch uitspraak doet over een recht.

A.2.4. In ieder geval garanderen de Grondwet, noch artikel 6.1 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens een recht op hoger beroep. Wanneer de wetgever voorziet in een recht op hoger beroep, kan hij dat weliswaar niet zonder redelijke verantwoording ontzeggen aan een bepaalde categorie van rechtzoekenden. In onderhavig geval heeft de wetgever evenwel voor geen enkele rechtzoekende in de mogelijkheid voorzien om hoger beroep, en bij uitbreiding andere rechtsmiddelen, in te stellen tegen de beslissing tot vervanging van de notaris-vereffenaar.

A.2.5. Het door de wetgever gemaakte onderscheid zou hoe dan ook objectief zijn, nu het gebaseerd is op de fase van de gerechtelijke procedure waarin de vereffening-verdeling zich bevindt: de aanstelling van de notaris-vereffenaar, dan wel zijn vervanging.

Door de rechtsmiddelen tegen een beslissing over de vordering tot vervanging van de notaris-vereffenaar te beperken, beoogt de wetgever de vereffening-verdeling zo spoedig mogelijk te laten verlopen en de transparantie van de procedure voor de partijen te vergroten. Dat dit doel een wettig karakter heeft, blijkt uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de rechten van de mens. Krachtens die rechtspraak zijn de Verdragsluitende Staten ertoe gehouden de procedures van gerechtelijke vereffening en verdeling binnen een redelijke termijn te doen afwickelen, op straffe van schending van artikel 6.1 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

De in het geding zijnde maatregel is pertinent in het licht van de voormelde doelstellingen: door het aanwenden van rechtsmiddelen uit te sluiten tegen vonnissen betreffende de vervanging van de notaris, zal de vereffening-verdeling spoediger kunnen worden beëindigd.

Tot slot is de maatregel evenredig in het licht van het nagestreefde doel. Partijen kunnen immers wel rechtsmiddelen instellen tegen de beslissing tot aanstelling van de notaris-vereffenaar, waarna een rechter in hoger beroep in voorkomend geval ook zal oordelen over de vervanging van de notaris. Het zijn dezelfde partijen die in een latere fase van diezelfde procedure kunnen worden geconfronteerd met een oordeel van de rechter over de vervanging van de notaris-vereffenaar. De wetgever kan niet worden verweten dat hij, terwijl hij aan de partijen de mogelijkheid heeft geboden om de vervanging van de notaris-vereffenaar te vragen, erover heeft gewaakt dat die vervangingsprocedure zonder vertraging en nodeloze complexiteit kan worden

afgewikkeld door de aanwending van rechtsmiddelen onmogelijk te maken. Die keuze van de wetgever zou des te meer gerechtvaardigd zijn, nu uit de praktijk blijkt dat de vervangingsprocedure het risico op louter dilatoire procedures inhoudt. Door de aanwending van rechtsmiddelen toe te laten, zou dat risico alleen maar groter worden, met alle gevolgen van dien voor de eerbiediging van de redelijke termijnvereiste waarin is voorzien in artikel 6.1 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. In de hervormde procedure van gerechtelijke vereffening-verdeling zitten overigens nog andere elementen die de efficiënte afwikkeling van de procedure moeten garanderen. Voorts voorziet artikel 1224/2 van het Gerechtelijk Wetboek in een bijkomende bescherming voor de partijen door te bepalen dat het hoger beroep tegen de beslissing tot aanstelling van de notaris-vereffenaar geen devolutieve werking heeft. Een partij die niet akkoord gaat met de vervanging van de notaris-vereffenaar, blijft bovendien niet zonder actiemogelijkheden. Indien de nieuw aangestelde notaris zijn verplichtingen niet overeenkomstig de ter zake geldende standaarden uitvoert, kan immers ook zijn vervanging worden gevraagd. De wetgever heeft aldus een zorgvuldige afweging gemaakt tussen alle relevante belangen en een samenhangende en evenwichtige regeling aangenomen. De prejudiciële vraag moet bijgevolg ontkennend worden beantwoord.

- B -

B.1.1. Het Hof wordt ondervraagd over de bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, van artikel 1211, § 2, laatste lid, van het Gerechtelijk Wetboek in zoverre het bepaalt dat, in het kader van een gerechtelijke verdeling, tegen de beslissing betreffende de vervanging van de notaris-vereffenaar, geen enkel rechtsmiddel kan worden aangewend, terwijl tegen de beslissing betreffende de aanstelling van de notaris-vereffenaar op grond van artikel 1210 van het Gerechtelijk Wetboek, wel rechtsmiddelen kunnen worden aangewend.

Uit de verwijzingsbeslissing blijkt dat het verzoek tot vervanging is uitgegaan van de partijen bij de gerechtelijke verdeling. Het Hof beperkt zijn onderzoek daartoe.

B.1.2. De artikelen 1210 en 1211 van het Gerechtelijk Wetboek, zoals vervangen bij artikel 5 van de wet van 13 augustus 2011 houdende hervorming van de procedure van gerechtelijke vereffening-verdeling, bepalen :

« Art. 1210. § 1. Indien de rechtbank de verdeling beveelt, verwijst zij de partijen naar de notaris-vereffenaar over wie de partijen het eens zijn, of, op een met redenen omkleed verzoek van de partijen, naar twee notarissen-vereffenaars waarvan zij gezamenlijk de aanstelling vragen.

Indien de partijen niet tot een akkoord komen of indien de rechtbank oordeelt dat de aanstelling van twee notarissen-vereffenaars niet gerechtvaardigd is, verwijst zij de partijen naar een andere notaris-vereffenaar die zij aanwijst.

§ 2. Indien de rechtbank twee notarissen-vereffenaars aanwijst, handelen deze gezamenlijk, overeenkomstig de bepalingen van deze afdeling.

In afwijking van de artikelen 5 en 6, 1°, van de wet van 16 maart 1803 op het notarisambt treden beide notarissen-vereffenaars gezamenlijk op in de ambtsgebieden van elk van hen.

§ 3. Indien twee notarissen-vereffenaars werden aangewezen, is de notaris-vereffenaar wiens naam het eerst wordt vermeld in de beslissing, belast met de bewaring van de minuten, onverminderd de toepassing van § 4.

§ 4. Indien de notaris-vereffenaar in het kader van de bevolen verdeling dient op te treden buiten zijn ambtsgebied, wijst hij voor deze verrichtingen een territoriaal bevoegde notaris aan.

§ 5. Onverminderd de bepalingen van het eerste boek van het vierde deel en tenzij de rechtbank anders beslist, staan de partijen in gelijke mate in voor de provisionering van de notaris-vereffenaar.

Art. 1211. § 1. In geval van weigering, verhindering van de notaris-vereffenaar of indien er omstandigheden zijn die gerechtvaardigde twijfel doen ontstaan over zijn onpartijdigheid of onafhankelijkheid, voorziet de rechtbank in zijn vervanging.

De notaris-vereffenaar van wie de partijen gezamenlijk de aanstelling hebben gevraagd, kan slechts worden vervangen, op verzoek van één van de partijen, om redenen ontstaan of vastgesteld na zijn aanstelling.

Onder voorbehoud van de toepassing van artikel 1220, § 2 en § 3, kan, na de opening van de werkzaamheden, geen vervanging meer worden gevraagd door één van de partijen, tenzij de partij die om de vervanging verzoekt slechts nadien in kennis is gesteld van de ingeroepen reden.

In geval van hoger beroep tegen de beslissing bedoeld in de artikelen 1209, § 1, en 1210, wordt het verzoek tot vervanging ingediend bij de rechter in hoger beroep. De vervanging kan bijgevolg later niet worden gevraagd op grond van de middelen ingeroepen voor de rechter in hoger beroep.

§ 2. De partij of de notaris-vereffenaar die middelen van vervanging aanvoert, draagt deze voor bij gewoon schriftelijk verzoek neergelegd bij of gericht aan de rechtbank die de notaris-vereffenaar heeft aangesteld.

De griffie geeft kennis van dit verzoek, bij gerechtsbrief, aan de partijen en aan de notaris-vereffenaar.

Binnen vijftien dagen na deze kennisgeving zendt de notaris-vereffenaar, in voorkomend geval, zijn opmerkingen aan de rechtbank en de partijen.

Na verloop van deze termijn roept de griffie de partijen en de notaris-vereffenaar bij gerechtsbrief op voor een zitting in raadkamer.

Indien de rechtbank het verzoek inwilligt, stelt zij ambtshalve, in de plaats van de vervangen notaris-vereffenaar, een nieuwe notaris-vereffenaar aan die zij aanwijst of over wie de partijen het eens zijn.

Tegen de beslissing betreffende de vervanging kan geen enkel rechtsmiddel worden aangewend ».

B.2.1. In zijn memorie betwist de appellant voor het verwijzende rechtscollege dat de in het geding zijnde bepaling van toepassing is op het bodemgeschil. Hij is van oordeel dat het geschil krachtens de overgangsbepaling van artikel 9 van de wet van 13 augustus 2011 houdende hervorming van de procedure van gerechtelijke vereffening-verdeling ressorteert onder de bepalingen zoals die golden vóór de inwerkingtreding van die wet.

B.2.2. Het staat in beginsel aan het verwijzende rechtscollege om de normen vast te stellen die toepasselijk zijn op het geschil dat erbij aanhangig is gemaakt.

Wanneer aan het Hof evenwel bepalingen worden voorgelegd die kennelijk niet op het bodemgeschil kunnen worden toegepast, staat het niet aan het Hof de grondwettigheid van zulke bepalingen te onderzoeken.

B.3.1. Bij artikel 5 van de wet van 13 augustus 2011 werd de regeling inzake de gerechtelijke verdeling, zoals neergelegd in de artikelen 1207 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek, vervangen. De in het geding zijnde bepaling maakt deel uit van die algehele hervorming van de procedure.

Krachtens artikel 10 van de wet van 13 augustus 2011 is die wet in werking getreden op 1 april 2012, zijnde de eerste dag van de zevende maand na die waarin ze is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*. Vermits het een procedurewet betreft, is die wet in beginsel van onmiddellijke toepassing op de hangende procedures.

Artikel 9 van de wet van 13 augustus 2011 bevat evenwel een overgangsbepaling, die luidt :

« Op de zaken waarin de vordering tot verdeling hangende is en die op het ogenblik van inwerkingtreding van deze wet in beraad zijn genomen, blijven de bepalingen van toepassing zoals die golden voor de inwerkingtreding van deze wet ».

B.3.2. Uit de verwijzingsbeslissing blijkt dat het verwijzende rechtscollege van oordeel is dat de voormelde overgangsbepaling enkel betrekking heeft op de vordering tot verdeling, zoals bedoeld in artikel 1207 van het Gerechtelijk Wetboek. De nieuwe procedure is volgens het verwijzende rechtscollege wel onmiddellijk van toepassing op de vordering tot vervanging van de notaris-vereffenaar die na de inwerkingtreding van de wet van 13 augustus 2011 wordt ingesteld in het kader van een gerechtelijke verdeling die vóór die datum werden bevolen, zoals dat het geval is in het bodemgeschil.

B.3.3. Noch uit de bewoordingen van artikel 9 van wet van 13 augustus 2011, noch uit de parlementaire voorbereiding daarvan blijkt dat de lezing die het verwijzende rechtscollege aan de daarin vervatte overgangsbepaling geeft, kennelijk onjuist is.

Vermits aldus niet kan worden besloten dat de in het geding zijnde norm kennelijk niet van toepassing is op het bodemgeschil, beantwoordt het Hof de voorgelegde prejudiciële vraag in de gegeven interpretatie.

B.4.1. Zoals in B.3.1 is vermeld, werd de regeling inzake de gerechtelijke verdeling, zoals neergelegd in de artikelen 1207 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek, bij artikel 5 van de wet van 13 augustus 2011 vervangen. De algehele hervorming van de procedure was ingegeven door de bekommernis van de wetgever om deze meer efficiënt en transparant te maken en om rekening te houden met de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, dat heeft geoordeeld dat de procedure voor een notaris inzake vereffening en verdeling de rechten vervat in artikel 6.1 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens moet waarborgen en zo moet worden geregeld dat zij binnen een redelijke termijn kan worden afgewikkeld (EHRM, 28 november 2000, *Siegel* t. Frankrijk, §§ 38 en 44; 23 september 2003, *Dumas* t. Frankrijk, §§ 36 en 41).

B.4.2. De hervorming had aldus tot doel « de procedure [te] versnellen, met inbegrip van de notariële fase ervan, door onder meer oplossingen voor te stellen die toelaten blokkeringsituaties te vermijden, door nutteloze tussenkomsten van de rechtbank tijdens de notariële fase van de procedure te vermijden en door bindende termijnen voor de partijen en de notaris-vereffenaar op te leggen » (*Parl. St.*, Senaat, 2010-2011, nr. 5-405/1, pp. 2-3). De wetgever stelde dat « in het licht van een efficiëntere rechtsgang en het verder bestrijden van de gerechtelijke achterstand, [...] de rol van de rechter bijzondere aandacht [verdient].

Nutteloze processuele ontwikkelingen en overbodige, want hoofdzakelijk formele, rechterlijke tussenkomsten moeten daarom worden vermeden. De strijd tegen de gerechtelijke achterstand vertaalt zich ook op dat vlak » (*Parl. St.*, Senaat, 2010-2011, nr. 5-405/1, p. 2).

B.4.3. In de procedure van gerechtelijke verdeling heeft de notaris-vereffenaar een centrale rol, die de wetgever heeft willen versterken « door nog meer de nadruk te leggen op zijn taak als medewerker van het gerecht, op de noodzaak van onpartijdigheid, door hem nieuwe voorrechten toe te kennen en door hem de middelen te geven om met spoed de verrichtingen af te wikkelen, zelfs bij stilzitten van de partijen » (*Parl. St.*, Senaat, 2010-2011, nr. 5-405/1, p. 3).

B.5. Artikel 1210, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de rechtbank, indien zij de verdeling beveelt, één notaris-vereffenaar of, op gemotiveerd verzoek van de partijen, twee notarissen-vereffenaars aanstelt over wie de partijen het eens zijn. Bij het ontbreken van een akkoord tussen de partijen of indien de rechtbank oordeelt dat de aanstelling van twee notarissen-vereffenaars niet gerechtvaardigd is, wijst de rechtbank zelf een andere notaris-vereffenaar aan.

De beslissing waarbij de rechtbank de gerechtelijke verdeling beveelt en een notaris-vereffenaar aanstelt, is een eindvonnis, waartegen op grond van de artikelen 616 en 1050 van het Gerechtelijk Wetboek hoger beroep kan worden ingesteld. Overeenkomstig artikel 1224/2 van het Gerechtelijk Wetboek heeft dat beroep geen devolutieve werking. Als het beroep is beslecht, wordt de zaak naar de eerste rechter verwezen.

B.6.1. Krachtens artikel 1211, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek kan een partij of de aangestelde notaris-vereffenaar een verzoek tot vervanging indienen bij de rechtbank die de notaris-vereffenaar heeft aangesteld, in geval van weigering of verhindering van de notaris-vereffenaar of indien er omstandigheden zijn die gerechtvaardigde twijfel doen ontstaan over zijn onpartijdigheid of onafhankelijkheid (eerste lid).

Om ontijdige verzoeken te vermijden, kan de notaris-vereffenaar van wie de partijen gezamenlijk de aanstelling hebben gevraagd, slechts worden vervangen op verzoek van één van de partijen om redenen ontstaan of vastgesteld na zijn aanstelling (tweede lid) (*Parl. St.*, Senaat, 2010-2011, nr. 5-405/1, p. 25).

Bovendien kan, onder voorbehoud van de toepassing van artikel 1220, §§ 2 en 3, na de opening der werkzaamheden geen vervanging meer worden gevraagd, tenzij de verzoekende partij pas nadien kennis heeft genomen van haar reden (derde lid). Indien de rechtbank het verzoek inwilligt, stelt zij ambtshalve een nieuwe notaris-vereffenaar aan die zij aanwijst of over wie de partijen het eens zijn (vierde lid).

B.6.2. Artikel 1211, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek regelt de procedure tot vervanging van de notaris-vereffenaar. Tijdens de parlementaire voorbereiding werd benadrukt dat de procedure bewust volgens korte termijnen verloopt, om elke vertraging in de afwikkeling ervan te vermijden (*Parl. St.*, Senaat, 2010-2011, nr. 5-405/1, pp. 14 en 25). Tegen de beslissing waarbij de rechtbank de vordering tot vervanging inwilligt of afwijst, kan krachtens artikel 1211, § 2, laatste lid, geen enkel rechtsmiddel worden aangewend.

B.7.1. Volgens de Ministerraad bevinden de door de prejudiciële vraag beoogde categorieën van personen zich in situaties die niet vergelijkbaar zijn.

B.7.2. Vermits in beide gevallen de partijen kunnen worden geconfronteerd met een vonnis inzake de keuze van de notaris-vereffenaar waarmee zij niet akkoord gaan, zijn beide categorieën van personen vergelijkbaar.

B.8.1. Artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens waarborgt niet het recht op een dubbele aanleg. Behalve in strafzaken bestaat er bovendien geen algemeen beginsel dat een dergelijke waarborg inhoudt.

B.8.2. Wanneer de wetgever evenwel ten aanzien van bepaalde rechterlijke beslissingen voorziet in de mogelijkheid om hoger beroep in te stellen, mag hij die mogelijkheid niet zonder redelijke verantwoording ontzeggen aan rechtzoekenden die zich in een vergelijkbare situatie bevinden.

B.9.1. Zoals is vermeld in B.4, beoogde de wetgever met de wet van 13 augustus 2011 te voorzien in een efficiënte en meer transparante gerechtelijke verdelingsprocedure die overeenkomstig artikel 6.1 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens binnen een redelijke termijn kan worden beëindigd. Die doelstelling is legitiem.

B.9.2. Het verschil in behandeling tussen de partijen die betrokken zijn bij de initiële aanstelling van de notaris-vereffenaar en diegenen die betrokken zijn bij zijn vervanging, berust op een objectief criterium, zijnde de stand van de procedure waarin die beslissing wordt genomen: in het eerste geval gaat de beslissing omtrent de keuze van de notaris-vereffenaar vooraf aan de procedure van vereffening en verdeling, terwijl het in het tweede geval gaat om een incident tijdens de afwikkeling van de procedure. De maatregel om niet te voorzien in de mogelijkheid van hoger beroep tegen een beslissing inzake een verzoek tot vervanging is ook pertinent in het licht van de door de wetgever nagestreefde doelstelling om de verdelingsprocedure niet nodeloos te vertragen en om de redelijke termijnvereiste te eerbiedigen.

B.10.1. De bij de gerechtelijke verdeling betrokken partijen hebben inspraak bij de aanstelling van de notaris-vereffenaar op grond van artikel 1210 van het Gerechtelijk Wetboek, doordat de keuze in de eerste plaats aan hen toekomt. Wanneer de rechtbank een notaris aanwijst met wiens keuze ze niet akkoord gaan, kunnen ze tegen die beslissing hoger beroep aantekenen.

B.10.2. Indien er in de loop van de verdelingsprocedure redenen blijken te zijn die gerechtvaardigde twijfels doen ontstaan over de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de notaris-vereffenaar, kunnen zij alsnog aan de rechter diens vervanging vragen onder de voorwaarden bepaald in artikel 1211, § 1, van hetzelfde Wetboek.

B.10.3. Wanneer de vervanging wordt geweigerd, heeft elke partij steeds de mogelijkheid om voor de rechter een nieuw verzoek tot vervanging van de notaris-vereffenaar in te stellen op grond van andere feiten en andere middelen die de vervanging kunnen rechtvaardigen. Indien de rechtbank het verzoek tot vervanging inwilligt, kan elke partij die het met die beslissing niet eens is een verzoek tot vervanging van de nieuwe notaris-vereffenaar instellen, zulks in de gevallen en onder de voorwaarden vermeld in artikel 1211, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek.

Ook kan elke partij krachtens artikel 1220, §§ 2 en 3, van het Gerechtelijk Wetboek zich tot de rechtbank wenden indien de notaris-vereffenaar niet binnen de overeengekomen of wettelijk bepaalde termijn handelt, waarbij de rechtbank kan beslissen tot zijn vervanging behoudens verzet van alle partijen.

B.10.4. Ten slotte kan elke partij bezwaren uiten tegen de concrete uitwerking van de gerechtelijke verdeling door de notaris-vereffenaar. Bij het einde van de werkzaamheden maakt de notaris-vereffenaar een staat van vereffening houdende het ontwerp van verdeling op. Wanneer minstens een van de partijen hiertegen bezwaren heeft dient de notaris-vereffenaar een proces-verbaal van geschillen of moeilijkheden op te maken, dat hij samen met zijn schriftelijk advies dient over te zenden aan de rechtbank, die een beslissing moet nemen nadat ze de partijen heeft gehoord. De rechtbank kan de staat van vereffening terugzenden aan de notaris-vereffenaar om een aanvullende staat van vereffening op te maken overeenkomstig de door de rechtbank gegeven richtlijnen (artikel 1223 van het Gerechtelijk Wetboek). Als er andermaal bezwaren zijn, die enkel betrekking kunnen hebben op de aanpassing van de staat van vereffening houdende het ontwerp van verdeling, op geschillen of moeilijkheden die verband houden met die aanpassing of op nieuwe stukken of nieuwe feiten van overwegend belang, verloopt de procedure op dezelfde wijze als voor de behandeling van de bezwaren op de oorspronkelijke staat van vereffening. Tegen de beslissing van de rechtbank staat hoger beroep open.

B.11. Rekening houdend met het verloop van de procedure van gerechtelijke verdeling in haar geheel houdt de onmogelijkheid om hoger beroep in te stellen tegen de beslissing van de rechter betreffende het verzoek tot vervanging van de notaris-vereffenaar geen onevenredige beperking in van de rechten van de partijen die betrokken zijn bij de gerechtelijke verdeling.

B.12. De prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 1211, § 2, zesde lid, van het Gerechtelijk Wetboek schendt niet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

Aldus gewezen in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 20 oktober 2016.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschaut

E. De Groot